

Nowy model prawa wykroczeń. Teoria, praktyka, przyszłość

Włodzimierz Wróbel
Mikołaj Małecki
Małgorzata Pyrcak-Górowska
Dominik Zając
redakcja

Skróty

BGH	niemiecki Sąd Najwyższy
ETPC	Europejski Trybunał Praw Człowieka
Europejska Konwencja Praw Człowieka, EKPC	Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dn. 4 listopada 1950 r., Dz.U. 1993, nr 61, poz. 284 ze zm.
Karta Nauczyciela	Ustawa z dn. 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, Dz.U. 2021, poz. 1762, tekst jedn. ze zm.
Kodeks cywilny, k.c.	Ustawa z dn. 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, Dz.U. 2023, poz. 1610, tekst jedn. ze zm.
Kodeks karny skarbowy, k.k.s.	Ustawa z dn. 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy, Dz.U. 2022, poz. 859, tekst jedn. ze zm.
Kodeks karny z 1932 r., k.k. z 1932 r.	Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 11 lipca 1932 r. – Kodeks karny, Dz.U. 1932, nr 60, poz. 571 ze zm.
Kodeks karny z 1969 r., k.k. z 1969 r.	Ustawa z dn. 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny, Dz.U. 1969, nr 13, poz. 94 ze zm.
Kodeks karny, k.k.	Ustawa z dn. 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, Dz.U. 2022, poz. 1138, tekst jedn. ze zm.
Kodeks postępowania administracyjnego, k.p.a.	Ustawa z dn. 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, Dz.U. 1960, nr 30, poz. 168 ze zm.
Kodeks postępowania cywilnego, k.p.c.	Ustawa z dn. 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. 2023, poz. 1550, tekst jedn. ze zm.

Skróty

Kodeks postępowania karnego, k.p.k.	Ustawa z dn. 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, Dz.U. 2022, poz. 1375, tekst jedn.
Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, k.p.w.	Ustawa z dn. 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, Dz.U. 2022, poz. 1124, tekst jedn.
Kodeks wykroczeń, k.w.	Ustawa z dn. 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń, Dz.U. 2022, poz. 2151, tekst jedn. ze zm.
Konstytucja, Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. nr 78, poz. 483 ze zm.
KRK	Krajowy Rejestr Karny
NIK	Najwyższa Izba Kontroli
NSA	Naczelnny Sąd Administracyjny
p.p.s.a.	Ustawa z dn. 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, Dz.U. 2023, poz. 1634, tekst jedn. ze zm.
Prawo o ustroju sądów powszechnych, u.s.p.	Ustawa z dn. 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. 2023, poz. 217, tekst jedn. ze zm.
Prawo o wykroczeniach, p.w.	Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 11 lipca 1932 r. – Prawo o wykroczeniach, Dz.U. 1932, nr 60, poz. 572 ze zm.
Prawo ochrony środowiska	Ustawa z dn. 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, Dz.U. 2022, poz. 2556, tekst jedn. ze zm.
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SO	Sąd Okręgowy
SR	Sąd Rejonowy
TK	Trybunał Konstytucyjny
u.s.p.	Ustawa z dn. 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. 2023, poz. 217, tekst jedn.
ustawa o Krajowym Rejestrze Karnym	Ustawa z dn. 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym, Dz.U. 2023, poz. 159, tekst jedn. ze zm.
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny

Zniszczenie, uszkodzenie lub uczynienie rzeczy niezdatną do użytku (artykuł 124 Kodeksu wykroczeń)

Destruction, damage or rendering unusable of an object
(art. 124 Contravention Code)

DOI: 10.60677/kipk9788395965593.09

M. Słomka, *Zniszczenie, uszkodzenie lub uczynienie rzeczy niezdatną do użytku (artykuł 124 Kodeksu wykroczeń)*, w: *Nowy model prawa wykroczeń. Teoria, praktyka, przyszłość*, red. W. Wróbel, M. Małecki, M. Pyrcak-Górowska, D. Zając, Kraków 2024, s. 303–337.

Mikołaj Słomka

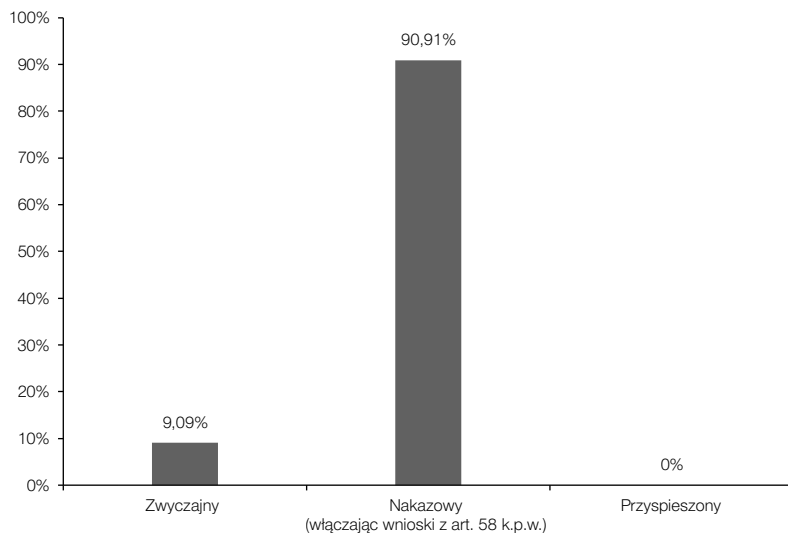
Krakowski Instytut Prawa Karnego Fundacja

1. Ogólny obraz postępowania

W przeważającej większości badane sprawy prowadzone były przeciwko indywidualnym obwinionym. Nawet w sytuacjach, w których opis zdarzenia zawarty w notatce z interwencji/zawiadomieniu wskazywał ewidentnie na występowanie kilku współdziałających osób (np. grupa osób niszcząca wiatę przystanku komunikacji miejskiej), na ogół postępowanie prowadzone było finalnie tylko przeciwko jednej z osób.

Spośród 112 postępowań 57 zainicjowanych zostało na skutek złożenia zawiadomienia o możliwości popełnienia wykroczenia (50,89%).

W 55 przypadkach (49,11%) postępowanie rozpoczęło się od ujawnienia czynu przez organy ścigania na skutek przeprowadzonych czynności bądź interwencji.

Tryb postępowania	Liczba spraw	Procent
Zwyczajny	10	9,09%
Nakazowy (włączając wnioski z art. 58 k.p.w.)	100	90,91%
Przyspieszony	0	0%
Razem	110	100%

Wykres i tabela 77. Pierwotne tryby postępowania

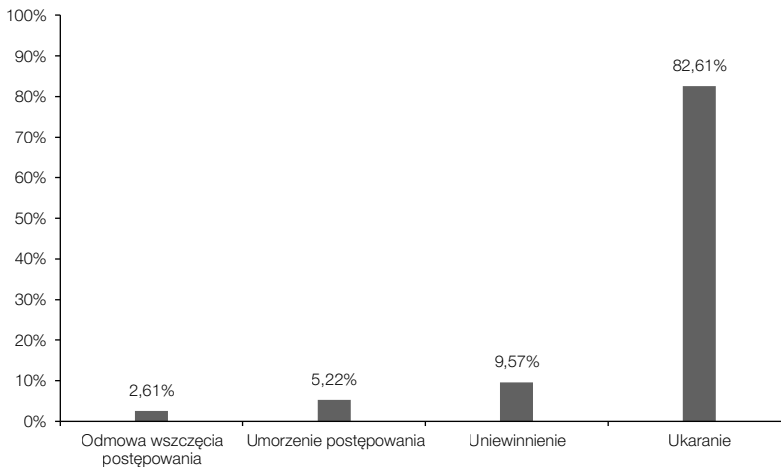
Wszczęcia postępowania odmówiono prawomocnie jedynie w 2 z badanych spraw, w jednym przypadku ze względu na przedawnienie karalności wykroczenia, w drugim przypadku ze względu na brak wypełnienia znamion czynu. W 14 sprawach (12,73%) złożono wnioski o skazanie obwinionego bez przeprowadzenia rozprawy na zasadzie art. 58 k.p.w., przy czym w jednej z tych spraw wniosek nie został uwzględniony. 86 postępowań, w których nie złożono wniosku z art. 58 k.p.w., także toczyło się pierwotnie w trybie nakazowym (78,18%). Na marginesie należy odnotować, że w 21 przypadkach, z powodu złożenia sprzeciwu od wyroku nakazowego, postępowanie prowadzone było dalej w trybie zwyczajnym. W tym też trybie postępowania prowadzone były przed

sądem od samego początku w pozostałych 10 sprawach (9,09%). Żadna z badanych spraw nie została rozpatrzona w trybie przyspieszonym.

2. Sposób merytorycznego rozstrzygnięcia

W badanej populacji jedynie w 3 przypadkach postępowania prowadzone były przeciwko więcej niż 1 osobie, a więc liczba obwinionych ujętych w grupie badawczej wynosi 115 osób. W żadnej ze spraw nie natrafiono w aktach na informację o tym, aby któryś z obwinionych odmówił przyjęcia mandatu, stąd też niniejsze opracowanie nie zawiera w sobie danych związanych z postępowaniem mandatowym.

Postępowania prowadzone przeciwko 3 osobom zakończyły się postanowieniem o odmowie wszczęcia (2,61%). Z badanych postępowań 6 zakończyło się wydaniem postanowienia o umorzeniu (5,22%). W 11 przypadkach sądy w I instancji wydały wyroki uniewinniające (9,57%). 95 sprawców zostało ukaranych (82,61%).

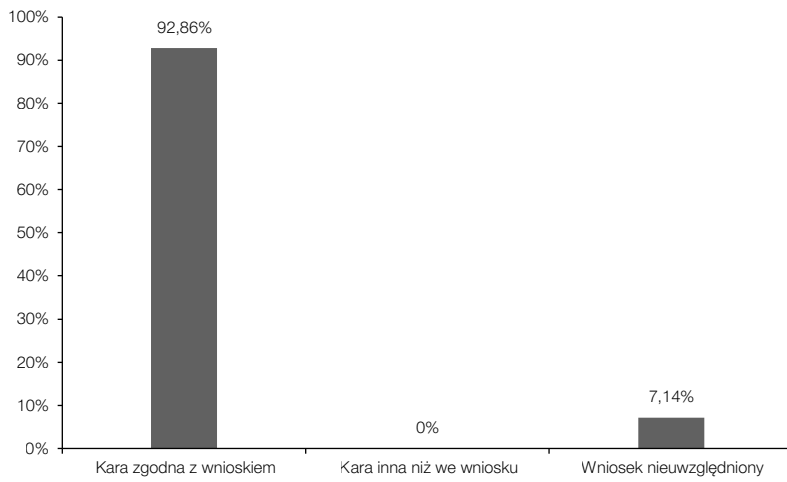
Rozstrzygnięcie	Liczba obwinionych	Procent
Odmowa wszczęcia postępowania	3	2,61%
Umorzenie postępowania	6	5,22%
Uniewinnienie	11	9,57%
Ukaranie	95	82,61%
Razem	115	100%

Wykres i tabela 78. Sposób merytorycznego rozstrzygnięcia w I instancji

Wydając postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania, w przypadku jednej sprawy (dotyczącej 2 domniemych sprawców) sąd powołał się na przedawnienie karalności czynu. Jako winnego tego stanu rzeczy sąd w uzasadnieniu wskazał oskarżyciela publicznego, który przez okres 7 miesięcy pozostał bezczynny w sprawie i wniosek o ukaranie przekazał do sądu na kilka dni przed upływem terminu przedawnienia karalności. W drugim przypadku odmówiono wszczęcia postępowania ze względu na brak wypełnienia znamion czynu zabronionego – sąd nie dopatrywał się w okolicznościach zdarzenia wynikających z przekazanych akt sprawy umyślności w działaniu obwinionego. Na marginesie można dodać, że postanowienie to, zażalone przez pokrzywdzonego, zostało utrzymane w mocy przez sąd odwoławczy.

Większość z umorzonych postępowań zakończono ze względu na stwierdzoną przez biegłego psychiatrę niepoczytalność sprawcy w chwili popełnienia zarzucanego czynu – dotyczyło to 4 spraw (66,67%). W pozostałych 2 przypadkach postępowanie zostało umorzone na skutek wycofania przez pokrzywdzonego wniosku o ściganie przed rozpoczęciem przewodu sądowego (33,33%). Jak wspomniano, jedynie wobec 14 osób (i równocześnie w 14 postępowaniach) oskarżyciel publiczny złożył wniosek do sądu o ukaranie obwinionego bez przeprowadzenia rozprawy w oparciu o art. 58 k.p.w. W 13 przypadkach sądy wydały wyroki nakazowe zbieżne z treścią wniosku o ukaranie (92,86%). Tylko w 1 przypadku (7,14%) wniosek nie został uwzględniony przez sąd, przy czym powodem tego było zakwestionowanie przez pokrzywdzonego, występującego w roli oskarżyciela posiłkowego, przyjętej we wniosku o ukaranie wartości zniszczonego mienia, wobec czego sprawa została skierowana na rozprawę w postępowaniu zwykłym. Finalnie postępowanie to zakończyło się ukaraniem sprawcy w formie wyroku zaocznego.

Mikołaj Słomka

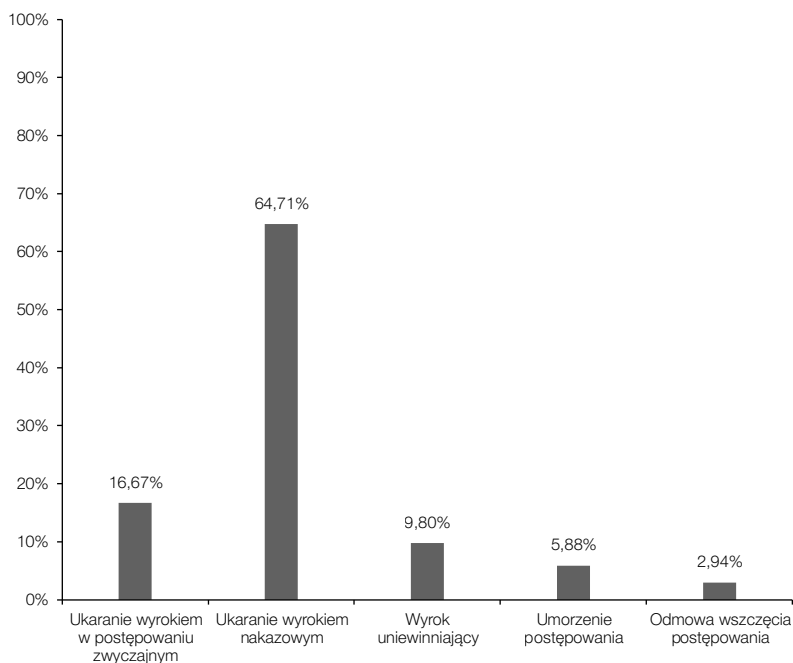

Rozstrzygnięcie	Liczba obwinionych	Procent
Kara zgodna z wnioskiem	13	92,86%
Kara inna niż we wniosku	0	0%
Wniosek nieuwzględniony	1	7,14%
Razem	14	100%

Wykres i tabela 79. Rozstrzygnięcia wniosków o ukaranie bez przeprowadzenia rozprawy

Spośród pozostałych przypadków, w których nie złożono wniosku o ukaranie bez przeprowadzenia rozprawy na podstawie art. 58 k.p.w. bądź wniosek ten nie został uwzględniony, wyrok nakazowy wydano wobec 66 sprawców (64,71%). W 17 przypadkach sprawców ukarano w drodze wyroku wydanego w postępowaniu zwyczajnym (16,67%), zaś wobec 10 osób zapadł wyrok uniewinniający (9,80%). Postępowania prowadzone przeciwko 6 obwinionym umorzono (5,88%), zaś wobec 3 osób odmówiono wszczęcia postępowania (2,94%).

Rozstrzygnięcie	Liczba obwinionych	Procent
Ukaranie wyrokiem w postępowaniu zwyczajnym	17	16,67%
Ukaranie wyrokiem nakazowym	66	64,71%
Wyrok uniewinniający	10	9,80%
Umorzenie postępowania	6	5,88%
Odmowa wszczęcia postępowania	3	2,94%
Razem	102	100%

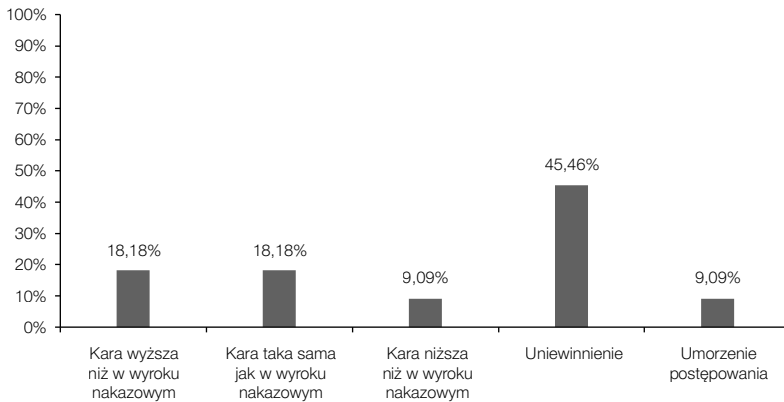
Wykres i tabela 80. Rozstrzygnięcia sądu I instancji w sprawach, w których nie złożono wniosku z art. 58 k.p.w. lub wniosek ten nie został uwzględniony

Wyroki nakazowe, również w przypadkach złożenia wniosku o ukaranie bez przeprowadzenia rozprawy, wydano łącznie wobec 101 sprawców. W 24 przypadkach złożono sprzeciw (23,76%), przy czym w 2 sytuacjach sprzeciw złożony został przez oskarżyciela posiłkowego (8,33%), a w 22 przez obwinionych (91,67%). Co ciekawe, w 2 przypadkach sprzeciw zostały złożone w sytuacji wydania wyroku nakazowego w trybie konsensualnym, przy czym w jednej sprawie sprzeciw został złożony przez obwinionego, który potem jednakże zrezygnował z podjęcia dalszej aktywności procesowej, a w sprawie wydano wyrok zaoczny. W drugim przypadku sprzeciw złożył oskarżyciel posiłkowy ze względu na brak orzeczenia przez sąd obowiązku naprawienia szkody.

W populacji spraw, w których sprzeciw zostały wniesione przez obwinionych, złożenie sprzeciwu w 10 przypadkach skutkowało wydaniem wyroku uniewinniającego przez sądy (45,46%). W 1 przypadku po złożeniu sprzeciwu doszło do cofnięcia wniosku o ściganie przez osobę uprawnioną (4,55%) i postępowanie umorzono. W kolejnym przypadku (4,55%) po złożeniu sprzeciwu postępowanie zostało umorzone ze względu na niepoczytalność sprawcy w chwili czynu, przy czym podkreślić należy, że okoliczności wskazujące na to zostały w postępowaniu ujawnione dopiero w momencie wniesienia sprzeciwu przez obwinionego.

W 4 przypadkach wniesienie sprzeciwu przez obwinionych zakończyło się wydaniem przez sąd wyroku, w którym kara była wyższa niż w wyroku nakazowym (18,18%). W kolejnych 4 przypadkach (18,18%) wyrok wydany po sprzeciwie powielał sentencję wydanego wcześniej wyroku nakazowego. Sytuacja ta dotyczyła również sprawy, w której obwiniony wniósł sprzeciw po wydaniu wyroku nakazowego w trybie z art. 58 k.p.w. Niższą karę orzeczono jedynie na skutek 2 sprzeciwów wniesionych przez obwinionych (9,09%), przy czym w jednej z tych spraw sąd grzywnę zamienił na naganę.

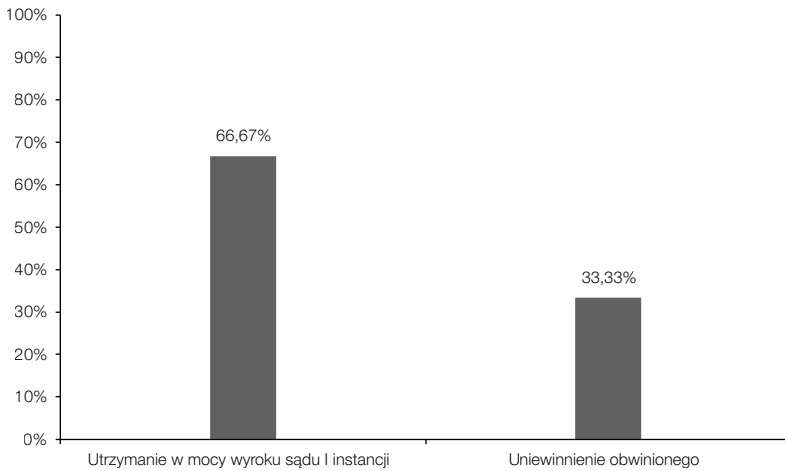
Sprzeciw wniesione przez oskarżycieli posiłkowych zostały złożone ze względu na brak zasądzenia obowiązku naprawienia szkody z art. 124 § 4 k.w. w wyroku nakazowym. W efekcie kara w wyroku skazującym była taka sama jak w wyroku nakazowym, przy czym w sentencji dodano nałożony na obwinionych obowiązek zapłaty równowartości wyrządzonej szkody.

Rozstrzygnięcie	Liczba obwinionych	Procent
Kara wyższa niż w wyroku nakazowym	4	18,18%
Kara taka sama jak w wyroku nakazowym	4	18,18%
Kara niższa niż w wyroku nakazowym	2	9,09%
Uniewinnienie	10	45,46%
Umorzenie postępowania	2	9,09%
Razem	22	100%

Wykres i tabela 81. Wpływ sprzeciwu od wyroku nakazowego wniesionego przez obwinionego na rozstrzygnięcie

W postępowaniach prowadzonych w trybie zwyczajnym (32: 10 postępowań prowadzonych od początku w trybie zwyczajnym, 21 – w których złożono sprzeciw od wyroku nakazowego oraz 1, w którym sąd nie uwzględnił wniosku z art. 58 k.p.w.) jedynie w 3 postępowaniach wniesiono apelację od orzeczenia zapadłego w I instancji (9,38%). W przypadku 2 postępowań sąd odwoławczy zdecydował o utrzymaniu w mocy zaskarżonego orzeczenia (66,67%). Jedynie w jednym postępowaniu wniesienie apelacji doprowadziło do uniewinnienia obwinionego (33,33%).

Rozstrzygnięcie	Liczba sprawców	Procent
Utrzymanie w mocy wyroku sądu I instancji	2	66,67%
Uniewinnienie obwinionego	1	33,33%
Razem	3	100%

Wykres i tabela 82. Rozstrzygnięcia zapadłe przed sądem II instancji

3. Czas i sprawność postępowania

3.1. Czas postępowania

Spośród 112 spraw wchodzących w zakres badanej populacji organy ścigania powzięły wiadomość o popełnieniu czynu w dniu jego zajścia w 69 przypadkach (61,61%). W 34 sprawach fakt popełnienia wykroczenia został zgłoszony organom ścigania do 2 tygodni od daty popełnienia czynu (30,36%). W 5 przypadkach wykroczenie zgłoszono w okresie od 2 tygodni do miesiąca od dnia popełnienia czynu (4,46%). W 2 sprawach okres ten wynosił od powyżej miesiąca do 3 miesięcy (1,79%). W populacji znalazły się również 2 sprawy, w których organom ścigania nie udało się ustalić dokładnej daty dziennej popełnionego czynu i ograniczono się jedynie do podania miesiąca oraz roku (1,79%).

Wniosek o ukaranie w przypadku 11 ze spraw sporządzony został do 2 tygodni od dnia powzięcia wiadomości o popełnieniu wykroczenia przez organy ścigania (9,82%), przy czym na marginesie można

dodać, że w jednej ze spraw wnioski takie sporządzono już następnego dnia po popełnieniu zarzucanego czynu przez obwinionego. W 7 sprawach wnioski takie sporządzono w przeciągu od 2 tygodni do miesiąca (6,25%), a w 40 przypadkach – w okresie od miesiąca do 3 miesięcy (35,71%). 37 postępowań wyjaśniających zakończono sporządzeniem wniosku o ukaranie w przeciągu od 3 do 6 miesięcy od daty powzięcia wiadomości o popełnieniu wykroczenia przez organy ścigania (33,04%). W 7 przypadkach okres ten wynosił od 6 do 9 miesięcy (6,25%). 8 postępowań prowadzono przez okres od powyżej 9 miesięcy do roku (7,14%). W 2 przypadkach data sporządzenia wniosku o ukaranie była niemożliwa do odczytania ze względu na nabicie na niej pieczętek wraz z podpisami (1,79%).

Wśród postępowań wyjaśniających trwających od miesiąca do 3 miesięcy w 2 stwierdzono skomplikowany stan faktyczny wynikający z długotrwałych konfliktów rodzinnych toczących się pomiędzy uczestnikami postępowania, co niewątpliwie mogło mieć wpływ na długość postępowania. W jednym przypadku postępowanie zainicjowane zostało w oparciu o materiały wyłączone z postępowania karnego, które prowadzone było pierwotnie w przedmiocie zdarzenia związanego ze zniszczeniem mienia oraz spowodowaniem średniego uszczerbku na zdrowiu, czyn ten nie był więc przedmiotem zainteresowania organów ścigania w aspekcie wykroczeniowym od samej daty powzięcia wiadomości o zaistnieniu zdarzenia. W innej sprawie Policja wystąpiła do prokuratury z wnioskiem o powołanie biegłego psychiatry celem zbadania osoby, co do której istniała uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie, ze względu na przedstawione w trakcie przesłuchania zaświadczenie wskazujące na występowanie problemów ze zdrowiem psychicznym. W pozostałych aktach brak było dokumentacji bądź też takiego nagromadzenia czynności dowodowych, które mogłyby uzasadniać tak duże opóźnienie. W zdecydowanej większości z tych spraw postępowanie dowodowe ograniczało się do przesłuchania pokrzywdzonego oraz obwinionego, a następnie sporządzenia wniosku o ukaranie, przy czym częstokroć owe 3 czynności dzieliły od siebie miesięczne odstępy czasu. W niektórych sprawach trudno usprawiedliwić taką przerwę czasową nawet koniecznością wykrycia sprawcy, albowiem pokrzywdzeni w trakcie przesłuchania wskazywali sprawców zdarzenia

z imienia, nazwiska i adresu – zdecydowana większość spraw dotyczyła bowiem konfliktów sąsiedzkich bądź rodzinnych.

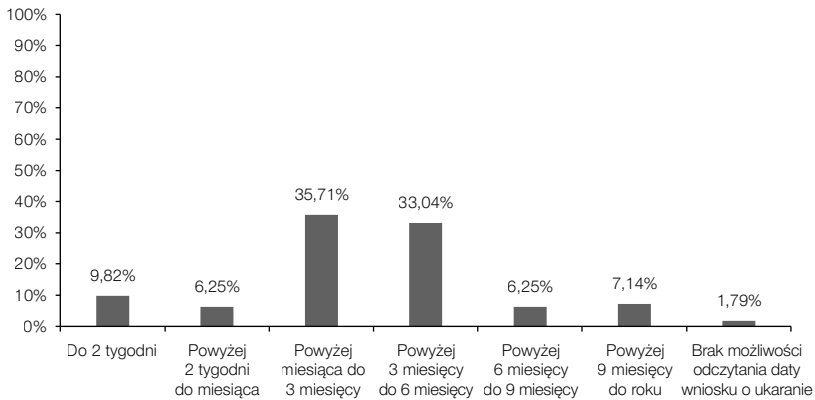
Podobnie w przypadku spraw prowadzonych na etapie postępowania wyjaśniającego przez okres od 3 do 6 miesięcy w zdecydowanej większości czynności dowodowe ograniczały się do przesłuchania pokrzywdzonego oraz domniemanego sprawcy, a następnie sporządzenia wniosku o ukaranie. Częstokroć postępowania te dotyczyły zatargów sąsiedzkich na tle rozgraniczenia działek bądź uszkodzeń towarów w sklepach wielkopowierzchniowych, gdzie sprawcy byli zatrzymywani przez ochronę sklepu i przekazywani do dyspozycji wezwanym funkcjonariuszom. Jako pewną ciekawostkę można przytoczyć sprawę, w której, według dokumentacji załączonej do akt, organy ścigania przez 2 miesiące ustalały personalia potencjalnego sprawcy oraz poszukiwały świadków zdarzenia, przy czym osoba ta została z imienia i nazwiska wskazana przez pokrzywdzonych w zawiadomieniu o popełnieniu wykroczenia, była ich sąsiadem, a do zawiadomienia dołączono nagranie wideo, na którym zarejestrowano dokonanie przez niego uszkodzenia rzeczy w postaci elementów ogrodzenia należącego do pokrzywdzonych. W 3 sprawach wnioskowano o przekazanie monitoringu z miejsca zdarzenia, w jednej zaś równoległe prowadzono postępowanie karne, w trakcie którego sprawca, po zatrzymaniu przez Policję, dokonał uszkodzeń we wnętrzu pojazdu służbowego – i za to prowadzono przeciwko niemu sprawę wykroczeniową. Równoległe postępowanie karne nie stało więc co prawda na przeszkodzie wcześniejszemu rozstrzygnięciu sprawy o wykroczenie, niemniej w jego trakcie powzięto wątpliwości co do stanu zdrowia psychicznego sprawcy i na długość postępowania wykroczeniowego niewątpliwie wpływ miał czas oczekiwania na wydanie opinii przez biegłego psychiatrę, którą to następnie załączono również do akt postępowania.

Wśród spraw, w których postępowania wyjaśniające trwały od 6 do 9 miesięcy, w 8 przypadkach w oparciu o materiały znalezione w aktach nie ustalono przyczyn, z powodu których czynności były prowadzone w tak rozciąglym okresie. W jednej z tych spraw przesłuchano trzykrotnie pokrzywdzonego, raz obwinionego oraz raz funkcjonariusza Policji, który brał udział w interwencji w miejscu zdarzenia, a czynności te, oraz samo sporządzenie wniosku o ukaranie, były rozdzielone około miesięcznymi przerwami. W innej ze spraw wszystkie czynności dowodowe wykonane zostały w przeciągu kilku dni, zaś wniossek

o ukaranie sporządzony został po upływie nieco ponad 6 miesięcy od ostatniej czynności. W jednym przypadku na długość prowadzonego postępowania wpływ miała hospitalizacja sprawcy w zakładzie psychiatrycznym, co uniemożliwiało przesłuchanie go w tym czasie na okoliczności zdarzenia.

Żadnej przyczyny tak długiego prowadzenia postępowania nie znaleziono w sprawach, które prowadzono od 9 miesięcy do roku od daty powzięcia przez organy ścigania wiadomości o popełnionym czynie. W jednej z badanych spraw, po dokonaniu czynności dowodowych, w tym zaciągnięciu opinii biegłego rzeczoznawcy z zakresu wyceny wartości ruchomości, przez 6 miesięcy nie podjęto żadnych czynności, po czym sporządzono wniosek o ukaranie. W innej sprawie pokrzywdzonego przesłuchano tego samego dnia, w którym czyn został ujawniony w wyniku interwencji Policji, po czym przez 8 miesięcy zwlekano z przesłuchaniem osoby, co do której istniały podstawy do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie, zaś sam wniosek sporządzono po prawie 2 miesiącach od tej czynności. W międzyczasie w sprawie nie udokumentowano żadnych innych działań podejmowanych przez organy ścigania. Podobnie w jednej ze spraw pokrzywdzonego przesłuchano po 9 miesiącach od daty wykrycia czynu, po czym odstąpiono od przesłuchania sprawcy i po 2 miesiącach sporządzono wniosek o ukaranie – w międzyczasie nie udokumentowano żadnych innych czynności. W dwóch sprawach początkowo prowadzono dochodzenie w przedmiocie czynu z art. 288 § 1 k.k., po czym postępowanie karne zostało umorzone w oparciu o wnioski płynące z opinii biegłego rzeczoznawcy, a materiały z postępowania przekazano Policji celem wszczęcia postępowania w przedmiocie czynu z art. 124 § 1 k.w. W obu tych sprawach bazowano w całości na materiale dowodowym zgromadzonym w trakcie postępowania karnego. W jednej z nich przez okres ponad 6 miesięcy nie wykonano żadnej czynności, po czym przesłuchano sprawcę w charakterze osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie. W drugiej sprawie prokuratura przekazała Policji materiały z postępowania po 2 miesiącach od daty jego umorzenia, po czym w sprawie przez kolejne 3 miesiące nie podjęto żadnych czynności.

W sprawie o najdłuższym czasie prowadzonego postępowania w badanej populacji (362 dni) większość czynności dowodowych przeprowadzono w okresie 2 miesięcy od daty ujawnienia czynu, po czym po dwumiesięcznej przerwie przesłuchano dwóch świadków. Następnie przez okres 7 miesięcy nie dokonywano żadnych dalszych czynności. Po okresie tym przesłuchano domniemanego sprawcę czynu i sporządzono wnioski o ukaranie. W efekcie przewlekłości, po otrzymaniu wniosku, sąd odmówił wszczęcia postępowania, powołując się na upływanie okresu karalności wykroczenia.

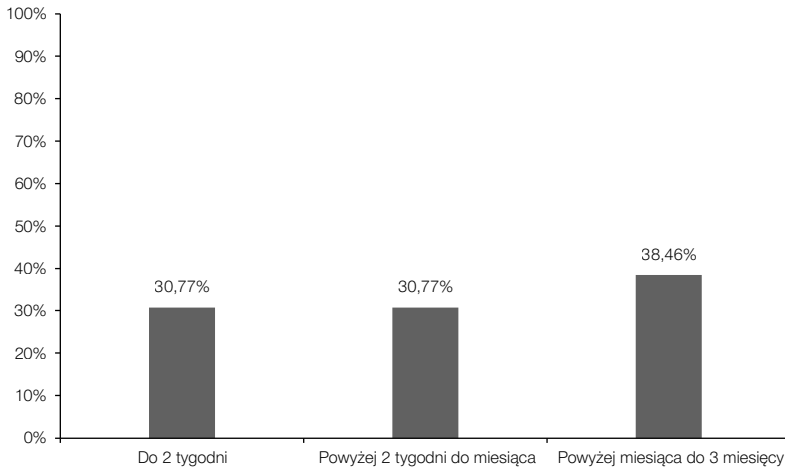

Przedział czasu	Liczba spraw	Procent
Do 2 tygodni	11	9,82%
Powyżej 2 tygodni do miesiąca	7	6,25%
Powyżej miesiąca do 3 miesięcy	40	35,71%
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	37	33,04%
Powyżej 6 miesięcy do 9 miesięcy	7	6,25%
Powyżej 9 miesięcy do roku	8	7,14%
Brak możliwości odczytania daty wniosku o ukaranie	2	1,79%
Razem	112	100%

Wykres i tabela 83. Czas prowadzenia postępowania wyjaśniającego

W sprawach, w których wydano wyrok nakazowy na podstawie wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy (13 spraw), okres od sporządzenia wniosku o ukaranie do wydania wyroku wyniósł do 2 tygodni w przypadku 4 postępowań (30,77%). Również 4 wyroki wydano w okresie od 2 tygodni do miesiąca (30,77%). Pozostałych 5 wyroków wydano w okresie od miesiąca do 3 miesięcy (38,46%).

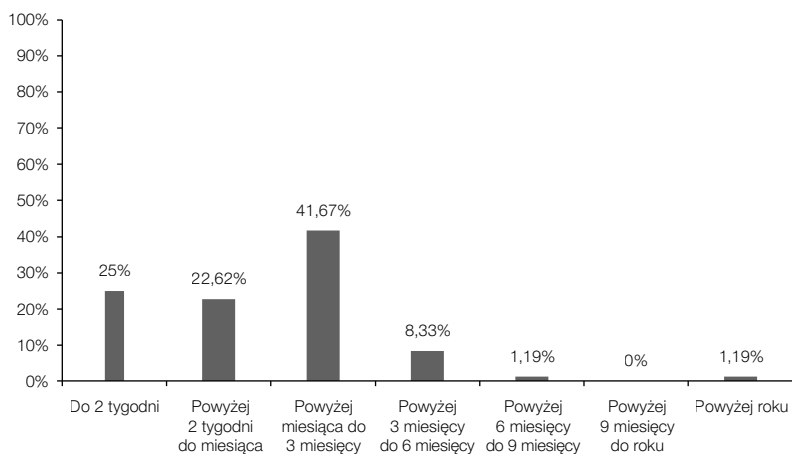
Przedział czasu	Liczba spraw	Procent
Do 2 tygodni	4	30,77%
Powyżej 2 tygodni do miesiąca	4	30,77%
Powyżej miesiąca do 3 miesięcy	5	38,46%
Razem	13	100%

Wykres i tabela 84. Okres od sporządzenia wniosku o ukaranie bez przeprowadzenia rozprawy do wydania wyroku nakazowego w sprawach, gdzie złożono i uwzględniono wniosek z art. 58 k.p.w.

W populacji wyroków nakazowych wydanych bez wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy (86 spraw) orzeczenie zapadło w okresie do 2 tygodni od złożenia wniosku o ukaranie w 21 postępowaniach (25%). W 19 przypadkach wyroki nakazowe wydano w okresie od 2 tygodni do miesiąca (22,62%). 35 orzeczeń zapadło w przeciągu od miesiąca do 3 miesięcy (41,67%). W 7 postępowaniach okres oczekiwania na wyrok nakazowy wyniósł od 3 do 6 miesięcy (8,33%).

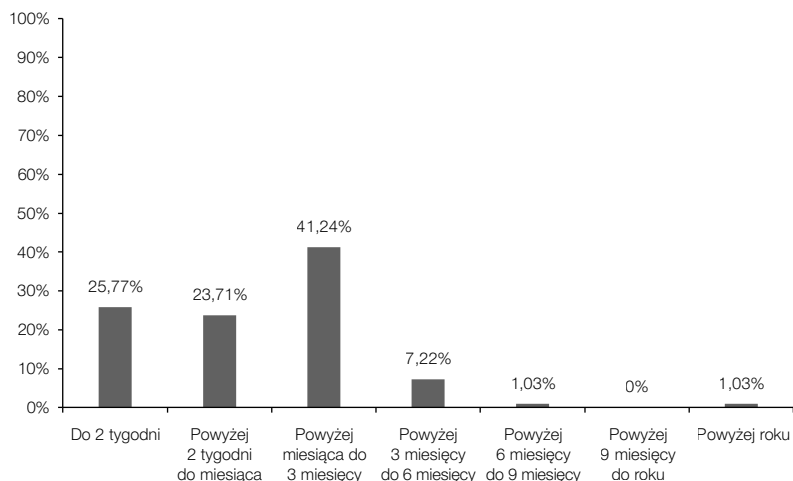
W 1 sprawie wyrok nakazowy wydano po 7 miesiącach (1,19%), przy czym w sprawie tej wniosek o ukaranie wpłynął do sądu po 6,5 miesiącach

od daty sporządzenia i od tej daty do dnia wydania wyroku nakazowego upłynęły 2 tygodnie. W najdłużej trwającym postępowaniu wyrok nakazowy zapadł po 13 miesiącach postępowania (1,19%). W postępowaniu tym sąd zdecydował się powołać biegłego psychiatrę celem oceny poczytalności domniemanego sprawcy w momencie popełnienia czynu. W tym samym czasie osoba ta wyjechała za granicę i nigdy nie została poddana badaniu przez biegłego. W rezultacie po roku postępowania sąd zdecydował się zrezygnować z opinii psychiatrycznej i wydał w sprawie wyrok nakazowy. W 2 sprawach data sporządzenia wniosku o ukaranie była nieczytelna, w związku z czym sprawy te zostały pominięte w statystyce, gdyż niemożliwe było ustalenie, do jakiej kategorii powinny przynależeć.

Przedział czasu	Liczba spraw	Procent
Do 2 tygodni	21	25%
Powyżej 2 tygodni do miesiąca	19	22,62%
Powyżej miesiąca do 3 miesięcy	35	41,67%
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	7	8,33%
Powyżej 6 miesięcy do 9 miesięcy	1	1,19%
Powyżej 9 miesięcy do roku	0	0%
Powyżej roku	1	1,19%
Razem	84	100%

Wykres i tabela 85. Okres od sporządzenia wniosku o ukaranie do wydania wyroku nakazowego w sprawach, gdzie nie składano wniosku z art. 58 k.p.w.

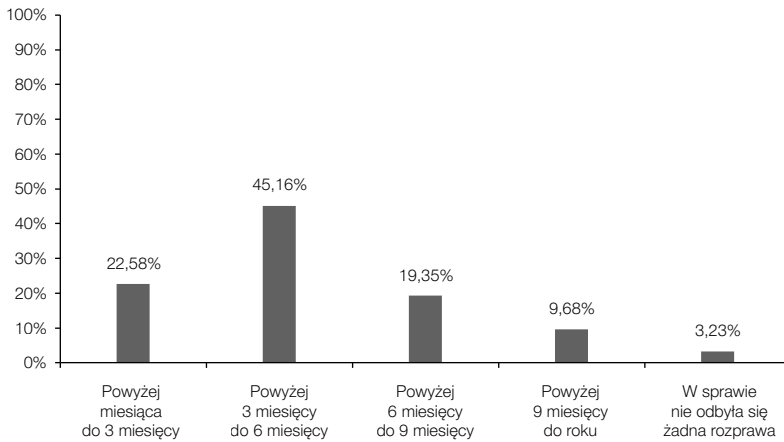
Przedział czasu	Liczba spraw	Procent
Do 2 tygodni	25	25,77%
Powyżej 2 tygodni do miesiąca	23	23,71%
Powyżej miesiąca do 3 miesięcy	40	41,24%
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	7	7,22%
Powyżej 6 miesięcy do 9 miesięcy	1	1,03%
Powyżej 9 miesięcy do roku	0	0%
Powyżej roku	1	1,03%
Razem	97	100%

Wykres i tabela 86. Okres od sporządzenia wniosku o ukaranie do wydania wyroku nakazowego – łącznie

W populacji postępowań prowadzonych w trybie zwyczajnym (32) pierwsza rozprawa odbyła się w okresie od miesiąca do 3 miesięcy od daty sporządzenia wniosku o ukaranie w 7 sprawach (22,58%). W 14 postępowaniach okres ten wynosił od 3 do 6 miesięcy (45,16%). W 6 postępowaniach na pierwszą rozprawę oczekiwano od 6 do 9 miesięcy (19,35%). 3 rozprawy odbyły się zaś w przeciągu od 9 miesięcy do roku od daty sporządzenia wniosku o ukaranie (9,68%). W 1 sprawie nie odbyła się żadna rozprawa, albowiem sąd po zapoznaniu się z aktami postępowania powołał biegłego psychiatrę celem wydania opinii w przedmiocie zdrowia psychicznego obwinionego. Po otrzymaniu wyników opinii sprawa została umorzona postanowieniem ze względu na niepoczytalność

obwinionego w momencie popełnienia czynu (3,23%). W jednej ze spraw data sporządzenia wniosku o ukaranie była niemożliwa do odczytania, stąd okres od sporządzenia wniosku do przeprowadzenia pierwszego terminu był niemożliwy do określenia, z tego też względu nie została ona uwzględniona w statystyce.

W przypadku spraw, w których okres od złożenia wniosku o ukaranie do przeprowadzenia pierwszej rozprawy wynosił od miesiąca do 3 miesięcy, w 5 przypadkach zapadł uprzednio wyrok nakazowy, od którego złożono następnie sprzeciw, co uzasadnia wydłużony czas oczekiwania na pierwszą rozprawę. W jednym postępowaniu sąd oczekiwał z rozprawą na sporządzenie opinii przez biegłego psychiatrę w przedmiocie poczytalności domniemanego sprawcy czynu. Podobnie w postępowaniach, w których okres oczekiwania na pierwszy termin rozprawy wynosił od 3 do 6 miesięcy, w 10 sprawach doszło do wcześniejszego postępowania nakazowego i złożenia sprzeciwu od wydanego wyroku, a w 1 przypadku sąd zdecydował się nie uwzględnić wniosku z art. 58 k.p.w., po czym sprawa procedowana była w trybie zwyczajnym. W czasie jednego postępowania obwiniony przebywał na leczeniu w zakładzie psychiatrycznym, sąd powołał również biegłego celem stwierdzenia, czy w momencie czynu sprawca miał zachowaną poczytalność. W sprawach, w których pierwszy termin rozprawy odbył się od 6 do 9 miesięcy od złożenia wniosku o ukaranie, w 3 przypadkach toczyło się uprzednio postępowanie nakazowe, po którym strony złożyły sprzeciw od zapadłego wyroku. W 2 pozostałych postępowaniach sąd oczekiwał na wydanie opinii w przedmiocie poczytalności obwinionego przez biegłego psychiatrę. We wszystkich sprawach, w których na pierwszy termin rozprawy oczekiwano od 9 miesięcy do roku od daty sporządzenia wniosku o ukaranie, wcześniej prowadzono postępowanie nakazowe, od wyniku którego strony wniosły sprzeciw. W pozostałych sprawach niż wskazane powyżej w aktach nie doszukano się powodów, które uzasadniałyby długi czas oczekiwania na termin pierwszej rozprawy.

Przedział czasu	Liczba spraw	Procent
Powyżej miesiąca do 3 miesięcy	7	22,58%
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	14	45,16%
Powyżej 6 miesięcy do 9 miesięcy	6	19,35%
Powyżej 9 miesięcy do roku	3	9,68%
W sprawie nie odbyła się żadna rozprawa	1	3,23%
Razem	31	100%

Wykres i tabela 87. Okres od sporządzenia wniosku o ukaranie do terminu pierwszej rozprawy

Wyrok pierwszej instancji zapadł w okresie od powyżej miesiąca do 3 miesięcy od sporządzenia wniosku o ukaranie w 4 postępowaniach (12,90%). W 12 przypadkach na wydanie orzeczenia oczekiwano od powyżej 3 do 6 miesięcy (38,71%). W 9 postępowaniach wyrok pierwszej instancji zapadł w przeciągu od powyżej 6 do 9 miesięcy (29,03%). W kolejnych 5 postępowaniach na orzeczenie pierwszej instancji oczekiwano od 9 miesięcy do roku (16,13%). W jednym postępowaniu wyrok zapadł po ponad roku od daty złożenia wniosku o ukaranie (3,23%), zaś w jednej ze spraw, jak już zaznaczono, data sporządzenia wniosku była nieczytelna, a więc odjęto ją z finalnego opracowania statystycznego.

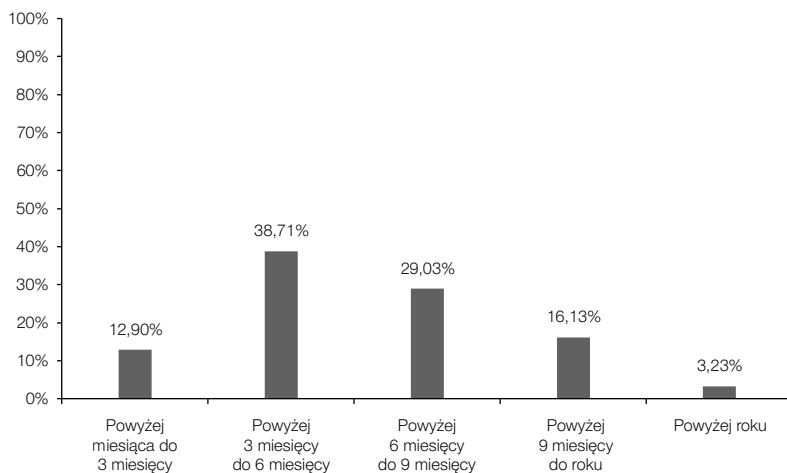
Spośród spraw, na rozstrzygnięcie których oczekiwano od miesiąca do 3 miesięcy, orzeczenie wydane zostało na jednej rozprawie w 3 przypadkach. W jednym przypadku przed wydaniem orzeczenia odbyły się dwa terminy rozprawy, co niewątpliwie wydłużyło okres oczekiwania przez strony na wydanie wyroku.

W sprawach, w których na wydanie wyroku sądu pierwszej instancji oczekiwano od 3 do 6 miesięcy, w 9 przypadkach wyrok wydany został na pierwszym terminie rozprawy, zaś w jednym przypadku nie przeprowadzono żadnej rozprawy, tylko wydano postanowienie o umorzeniu postępowania ze względu na niepoczytalność sprawcy po zasięgnięciu opinii biegłego psychiatry. W pozostałych przypadkach orzeczenie wydano po przeprowadzeniu dwóch terminów rozprawy.

W 4 postępowaniach, w których na orzeczenie oczekiwano od powyżej 6 do 9 miesięcy, wyrok wydano na pierwszym terminie rozprawy. W 2 sprawach wyrok wydano po przeprowadzeniu dwóch terminów rozpraw, a w 3 – w toku postępowania sprawę rozpatrywano na trzech terminach.

W przypadku spraw, w których orzeczenie sądu pierwszej instancji wydano w przeciągu od 9 miesięcy do roku od sporządzenia wniosku o ukaranie, w 1 tylko sprawie wyrok wydano po przeprowadzeniu pierwszego terminu rozprawy. W dwóch sprawach wyrok wydano po dwóch terminach, przy czym w jednej z tych spraw uprzednio toczyło się postępowanie nakazowe, a obwiniony złożył sprzeciw od wyroku nakazowego. W drugiej sprawie nie znaleziono powodów przewlekłości postępowania. W pozostałych sprawach długość prowadzonego postępowania zdeterminowana była przez liczbę terminów rozpraw, bowiem w jednym przypadku przeprowadzono pięć terminów, zaś w drugim sześć.

W sprawie, na której rozpatrzenie oczekiwano powyżej roku, najpierw miejsce miało postępowanie nakazowe, a od wyroku złożono sprzeciw, po czym przeprowadzono 4 terminy rozprawy, zaś sąd wykonał osobiście czynności w postaci oględzin miejsca zdarzenia i uszkodzonej rzeczy (ogrodzenie działki), co może uzasadniać długość postępowania.

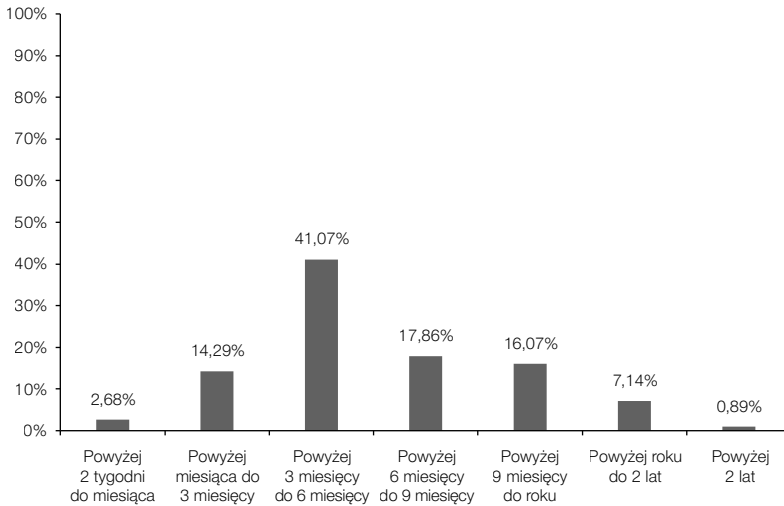

Przedział czasu	Liczba spraw	Procent
Powyżej miesiąca do 3 miesięcy	4	12,90%
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	12	38,71%
Powyżej 6 miesięcy do 9 miesięcy	9	29,03%
Powyżej 9 miesięcy do roku	5	16,13%
Powyżej roku	1	3,23%
Razem	31	100%

Wykres i tabela 88. Okres od sporządzenia wniosku o ukaranie do wydania wyroku przez sąd pierwszej instancji w postępowaniu zwyczajnym

Spośród całej populacji badanych postępowań (112) w pierwszej instancji (włączając w to również przypadki odmowy wszczęcia postępowania oraz postanowienia o umorzeniu) 3 zakończyły się w ciągu od powyżej 2 tygodni do miesiąca od uzyskania przez organy ścigania informacji o zaistniałym czynie (2,68%). 16 postępowań zakończono w przeciągu od miesiąca do 3 miesięcy (14,29%), a 46 toczyło się od powyżej 3 do 6 miesięcy (41,07%). W 20 postępowaniach okres ten wynosił od powyżej 6 do 9 miesięcy (17,86%), a w 18 od powyżej 9 miesięcy do roku (16,07%). Ponad rok prowadzono łącznie 8 postępowań (7,14%), a w 1 sprawie okres od powzięcia wiedzy o zaistnieniu czynu przez organy ścigania do zakończenia postępowania w pierwszej instancji wynosił ponad 2 lata (0,89%), przy czym sprawę tę prowadzono pierwotnie w postępowaniu karnym, z którego następnie wyłączono

materiały postępowania celem prowadzenia postępowania wykroczeniowego.

Przedział czasu	Liczba spraw	Procent
Powyżej 2 tygodni do miesiąca	3	2,68%
Powyżej miesiąca do 3 miesięcy	16	14,29%
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	46	41,07%
Powyżej 6 miesięcy do 9 miesięcy	20	17,86%
Powyżej 9 miesięcy do roku	18	16,07%
Powyżej roku do 2 lat	8	7,14%
Powyżej 2 lat	1	0,89%
Razem	112	100%

Wykres i tabela 89. Czas postępowania od daty powzięcia informacji przez organy ścigania do zakończenia postępowania przed sądem w pierwszej instancji (ogółem)

W przypadku wniesienia apelacji (3 sprawy) w jednym przypadku okres oczekiwania na rozpatrzenie sprawy przez sąd odwoławczy wynosił 7 miesięcy (33,33%). W dwóch pozostałych sprawach okres oczekiwania na wyrok sądu II instancji wynosił 2 miesiące (66,67%). W aktach nie odnaleziono przyczyn takiej przewlekłości postępowania odwoławczego, szczególnie w sprawie, w której okres rozpatrzenia apelacji wynosił 7 miesięcy. W postępowaniu tym bowiem po wniesieniu odwołania nie podjęto żadnych czynności przez 4 miesiące, po czym wyznaczono

termin rozprawy, na który wezwano jednego świadka, po przesłuchaniu którego wydano wyrok.

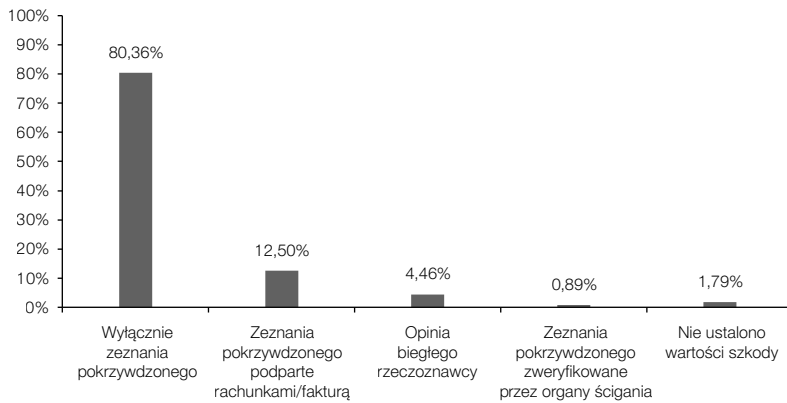
Podsumowując niniejszą część badań, stwierdzić należy, w zdecydowanej większości spraw postępowanie wyjaśniające swoją długością rozciągało się ponad podstawową, miesięczną ramę wskazaną przez ustawodawcę w k.p.w. – stało się tak bowiem aż w 94 ze 112 przebadanych postępowań (83,93%), przy czym w większości z postępowań w aktach nie znaleziono żadnych podstaw uzasadniających długość prowadzenia spraw. Również w przypadku postępowań nakazowych, w których nie złożono wobec obwinionego wniosku o ukaranie bez przeprowadzenia rozprawy, okres oczekiwania na wydanie wyroku nakazowego od daty sporządzenia wniosku o ukaranie wynosił ponad miesiąc w 44 z 86 przypadków (51,16%). W przypadku spraw prowadzonych w postępowaniu zwyczajnym w 27 z 31 przypadków orzeczenie sądu pierwszej instancji zapadło po więcej niż 3 miesiącach od daty sporządzenia wniosku o ukaranie (87,10%). Z perspektywy statystycznej pozytywny obraz wyłania się w przypadku orzeczeń wydanych na podstawie wniosku o ukaranie bez przeprowadzenia rozprawy, gdzie w 8 z 13 postępowań wyrok zapadł w przeciągu miesiąca od daty sporządzenia wniosku (61,54%), a w żadnej z tych spraw czas oczekiwania na wydanie wyroku nakazowego nie przekroczył 3 miesięcy.

3.2. Postępowanie dowodowe

W każdej ze spraw wchodzących w zakres badanej populacji (112) na etapie postępowania wyjaśniającego przesłuchano pokrzywdzonego bądź osoby będące przedstawicielami pokrzywdzonego w przypadku czynów popełnionych na szkodę osoby prawnej. Pomimo tego w 6 z tych postępowań (5,36%) nie odnotowano w aktach sprawy wniosku pokrzywdzonego o ściganie sprawcy wykroczenia – fakt ten został zauważony tylko w jednym przypadku przez sąd, który z tego powodu zwrócił wniosek o ukaranie oskarżycielowi publicznemu celem uzupełnienia materiałów z postępowania o brakującą podstawę ścigania. W pozostałych 5 postępowaniach wnioski o te były procedowane i zakończyły się ukaraniem obwinionego przez sąd.

Wartość szkody w 90 sprawach (80,36%) oparta była jedynie na zeznaniach pokrzywdzonego. W 14 postępowaniach wartość szkody

wskazana została również przez pokrzywdzonego, przy czym podparta została załączeniem do akt postępowania rachunków/faktury za zniszczoną czy też uszkodzoną ruchomość (12,50%). Biegłego rzeczoznawcę powołano celem określenia wartości szkody jedynie w 5 postępowaniach (4,46%), przy czym w każdym z tych postępowań wartość szkody początkowo deklarowana przez pokrzywdzonego przekraczała próg kontrawencjonalizacji. Również w 1 postępowaniu wartość deklarowanej szkody, przekraczająca zgodnie z zeznaniami pokrzywdzonego 500 zł, została zweryfikowana przez funkcjonariusza poprzez dokonanie przeglądu portali aukcyjnych i w oparciu o tę czynność zakwalifikowano zgłoszone zdarzenie jako wykroczenie z art. 124 k.w. (0,89%).

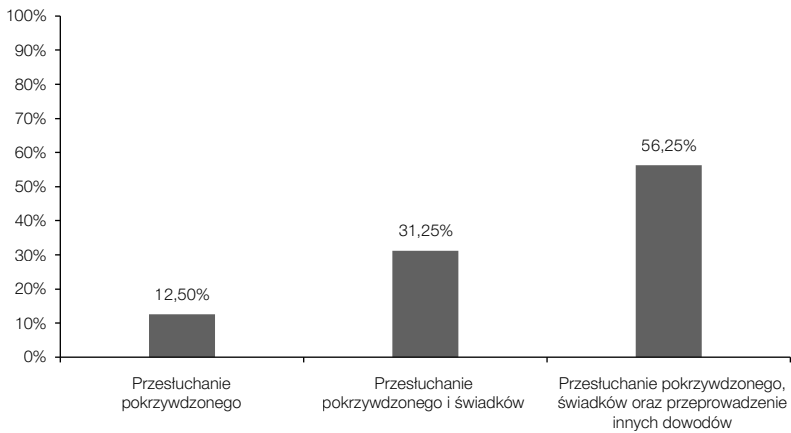
Przyjęta metoda	Liczba spraw	Procent
Wyłącznie zeznania pokrzywdzonego	90	80,36%
Zeznania pokrzywdzonego podparte rachunkami/fakturą	14	12,50%
Opinia biegłego rzeczoznawcy	5	4,46%
Zeznania pokrzywdzonego zweryfikowane przez organy ścigania	1	0,89%
Nie ustalono wartości szkody	2	1,79%
Razem	112	100%

Wykres i tabela 90. Sposób określenia wartości szkody

W 2 postępowaniach wartości szkody nie ustalono w ogóle (1,79%), przy czym w jednym z tych postępowań czyn polegał na szarpaniu klamki od zamkniętych drzwi i zachowanie to zakwalifikowane zostało jako usiłowanie uszkodzenia mienia, bez podania jego wartości. W drugim

przypadku osoba pokrzywdzona nie potrafiła wskazać wartości uszkodzonej rzeczy, będącej samodzielnie wykonaną drewnianą laską. W obu przypadkach sądy nie podniosły zastrzeżeń co do braku wskazania wartości mienia przez oskarżyciela publicznego we wniosku o ukaranie.

W badanych postępowaniach wyjaśniających, wyłączając przesłuchanie domniemanego sprawcy, w 14 postępowaniach czynności dowodowe ograniczono jedynie do przesłuchania pokrzywdzonego (12,50%). W kolejnych 35 postępowaniach czynności dowodowe składały się jedynie z przesłuchania pokrzywdzonego oraz świadków (31,25%). W pozostałych 63 postępowaniach poza przesłuchaniem osoby pokrzywdzonej oraz świadków przeprowadzono również inne dowody (56,25%).

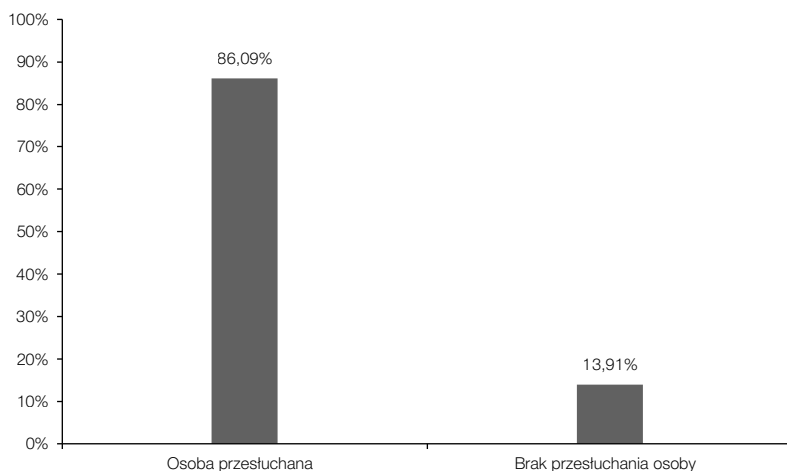
Rodzaj czynności	Liczba spraw	Procent
Przesłuchanie pokrzywdzonego	14	12,50%
Przesłuchanie pokrzywdzonego i świadków	35	31,25%
Przesłuchanie pokrzywdzonego, świadków oraz przeprowadzenie innych dowodów	63	56,25%
Razem	112	100%

Wykres i tabela 91. Czynności dowodowe przeprowadzone w postępowaniu wyjaśniającym

W tym miejscu należy wskazać, że w 4 z postępowań (3,57%) zaobserwowano zjawisko pomieszania ról procesowych w postaci przesłuchania domniemanego sprawcy zdarzenia w charakterze świadka, pomimo tego, że wcześniejsze ustalenia dowodowe poczynione w postępowaniu jednoznacznie wskazywały, że osoby te winny być przesłuchane

w charakterze osoby, co do której istnieje podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie.

Wśród innych czynności dowodowych wykonanych w toku badanych postępowań wyjaśniających wskazać należy: dokonanie oględzin monitoringu – 11 spraw (9,82%); oględziny materiałów filmowych dokumentujących przebieg zdarzenia innych niż zapis monitoringu – 3 sprawy (2,68%); oględziny miejsca zdarzenia w związku ze zgłoszeniem uszkodzenia nieruchomości – 16 spraw (14,29%); dokonanie oględzin dokumentacji fotograficznej – 23 sprawy (20,54%); dokonanie oględzin rzeczy w postaci zniszczonego/uszkodzonego mienia – 20 spraw (17,86%); przeprowadzenie dowodu z dokumentu – 15 spraw (13,39%); zaciągnięcie opinii biegłego – 6 spraw (5,36%); czynność okazania – 1 sprawa (0,89%).

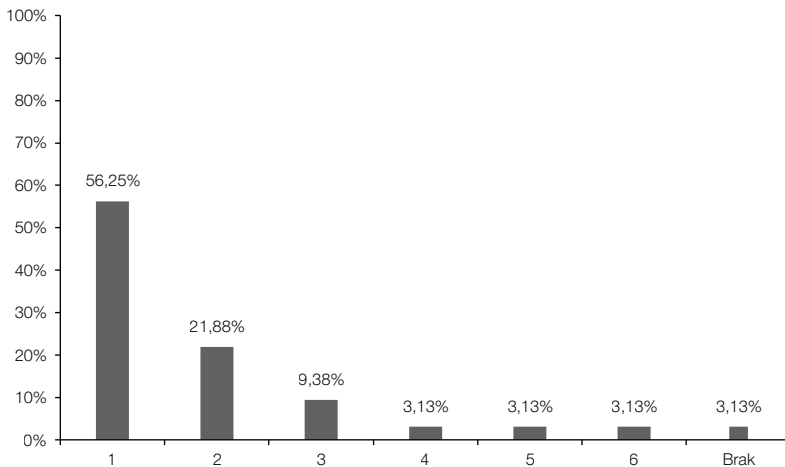
	Liczba obwinionych	Procent
Osoba przesłuchana	99	86,09%
Brak przesłuchania osoby	16	13,91%
Razem	115	100%

Wykres i tabela 92. Przesłuchanie osoby, co do której istniała uzasadniona podstawa do sporządzenia wniosku o ukaranie

Na zakończenie omówienia postępowań wyjaśniających należy wskazać, że w ich toku przesłuchano łącznie 99 osób, co do których istniała uzasadniona podstawa do sporządzenia wniosku o ukaranie (86,09%). Wobec pozostałych 16 osób (13,91%) odstąpiono od tej czynności na

podstawie art. 54 § 7 k.p.w. w związku z niestawiennictwem na wyznaczonym terminie przesłuchania.

Przechodząc do omówienia aspektów sprawności postępowania na etapie postępowania przed sądem prowadzonego w trybie zwyczajnym (32 postępowania), należy wskazać, że w zdecydowanej większości postępowań, bo w 18, do rozpatrzenia sprawy wystarczało przeprowadzenie 1 terminu rozprawy (56,25%). W kolejnych 7 postępowaniach sprawę rozpatrzono po przeprowadzeniu 2 terminów (21,88%). W 3 postępowaniach odbyły się 3 rozprawy (9,38%). W kolejnych postępowaniach sprawy rozpatrzono po 4 (3,13%), 5 (3,13%) i 6 terminach (3,13%). W jednej ze spraw nie wyznaczono żadnej rozprawy, lecz na posiedzeniu sąd postanowił o umorzeniu postępowania ze względu na niepoczytalność sprawcy (3,13%).

Liczba przeprowadzonych rozpraw	Liczba spraw	Procent
1	18	56,25%
2	7	21,88%
3	3	9,38%
4	1	3,13%
5	1	3,13%
6	1	3,13%
Brak	1	3,13%
Razem	32	100%

Wykres i tabela 93. Liczba przeprowadzonych rozpraw, na których rozpoznano sprawę w postępowaniu zwyczajnym

W przypadku spraw, w których odbyły się dwie rozprawy, głównym powodem wyznaczenia drugiego terminu było wezwanie dodatkowego świadka, co tyczyło się 5 przypadków (71,43%). W pozostałych dwóch sprawach konieczność wyznaczenia 2 terminu wynikała z faktu oczekiwania na wydanie przez biegłego psychiatrę opinii w przedmiocie poczytalności obwinionego (28,57%). W sprawach, w których wyznaczono 3 terminy rozprawy, w dwóch przypadkach (66,67%) postępowanie prowadzono w warunkach głębokiego konfliktu rodzinnego, a strony wykorzystały samo postępowanie do „przerzucania się” wnioskami dowodowymi na niekorzyść strony przeciwnej. W jednej sprawie konieczność wyznaczenia 3 terminów wynikała z potrzeby przesłuchania świadków, a także dokonania oględzin zniszczonej rzeczy (33,33%). W przypadku postępowania, w którym przeprowadzono 4 terminy, obwiniony kwestionował mechaniczne powstanie uszkodzenia rzeczy, w związku z czym sąd zdecydował się przesłuchać dodatkowych świadków, zasięgnąć opinii biegłego toksykologa (obwinionego oskarżono o chemiczne zatrucie krzaków rosnących wzdłuż granicy sąsiedzkiej z pokrzywdzonym) oraz dokonać oględzin miejsca zdarzenia. W sprawie rozpatrzonej na 5 terminach sąd zdecydował o powołaniu biegłego psychiatry celem zbadania poczytalności oraz zdolności do samodzielnej obrony obwinionego. Po wydaniu pozytywnej opinii przez biegłego obwiniony podniósł okoliczność prowadzenia przeciwko niemu równoległego postępowania karnego, w trakcie którego biegły psychiatra wydał opinię o odmiennych wnioskach, co zmusiło sąd do zawnioskowania o dostęp do opinii biegłego sporządzonej na potrzeby postępowania karnego. Dodatkowo na rozprawy dwukrotnie nie stawił się bez usprawiedliwienia świadek zdarzenia, którego finalnie na rozprawę doprowadzić musiała Policja. W ostatniej sprawie wyznaczenie 6 terminów rozpraw wynikało z nagminnego, nieusprawiedliwionego niestawiennictwa świadków na wezwanie sądu.

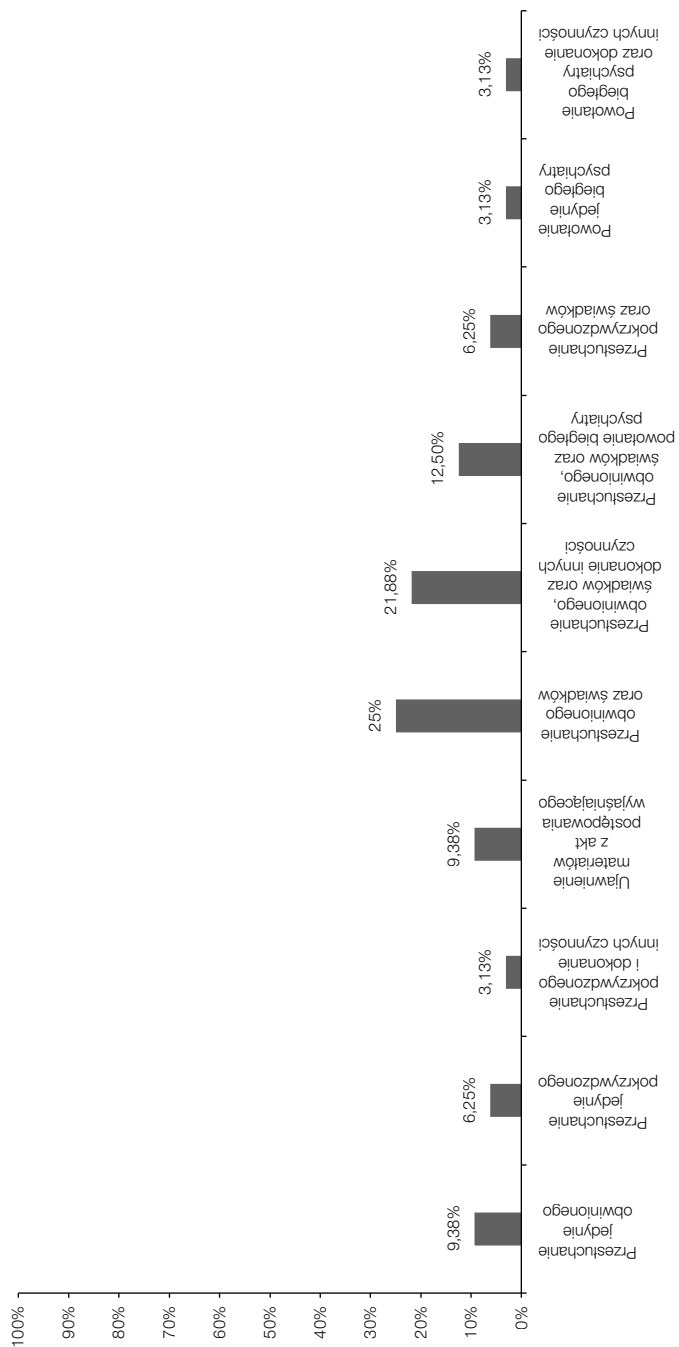
Obwiniony brał udział w postępowaniu przed sądem I instancji w przypadku 21 postępowań prowadzonych w trybie zwyczajnym (65,63%). Pokrzywdzony zgłosił chęć udziału w postępowaniu jurysdykcyjnym w charakterze oskarżyciela posiłkowego w 8 sprawach (25%) rozpoznawanych w trybie zwyczajnym, zaś na tle ogółu spraw (112) pokrzywdzony złożył oświadczenie o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego łącznie w 16 postępowaniach (14,29%).

Spośród 115 obwinionych jedynie 13 w toku postępowania wykroczeniowego korzystało z pomocy obrońcy (11,30%). W 2 przypadkach sprawy obwinionych korzystających z pomocy obrońcy zakończyły się wydaniem wyroku nakazowego, od którego następnie nie wniesiono sprzeciwu. W trybie postępowania zwyczajnego w 11 przypadkach obwiniony reprezentowany był przez obrońcę, przy czym w 7 postępowaniach (63,64%) był to obrońca przyznany z urzędu ze względu na zachodzące wątpliwości co do poczytalności obwinionego, zaś w 4 przypadkach (36,37%) był to obrońca z wyboru. W 5 postępowaniach zwyczajnych prowadzonych z udziałem obrońcy wobec obwinionego wydano wyrok skazujący (45,46%), w 2 sprawach wydano wyrok uniewinniający (18,18%), zaś w 3 postępowaniach postanowiono o umorzeniu ze względu na stwierdzoną niepoczytalność sprawcy w momencie popełnienia czynu (27,27%). W 1 sprawie postępowanie umorzono ze względu na wycofanie wniosku o ściganie przez pokrzywdzonego przed rozpoczęciem przewodu sądowego (9,09%).

W toku postępowania jurysdykcyjnego postępowanie dowodowe prowadzone bezpośrednio przed sądem ograniczone do przesłuchania jedynie obwinionego miało miejsce w przypadku 3 spraw (9,38%). W 8 przypadkach sąd przesłuchał obwinionego oraz świadków (25%). W 7 postępowaniach poza przesłuchaniem świadków i obwinionego dokonano również innych czynności, takich jak dokonanie oględzin miejsca zdarzenia, oględziny fotografii, nagrań z monitoringu, wydruków wiadomości tekstowych, przeprowadzono dowód z dokumentu, powołano biegłego toksykologa (21,88%). W 4 postępowaniach poza przesłuchaniem obwinionego i świadków powołano również biegłego psychiatrę celem oceny poczytalności sprawcy czynu (12,50%). W sprawach, w których obwiniony nie brał udziału, w 3 postępowaniach postępowanie dowodowe oparto jedynie o dowody zgromadzone w toku postępowania wyjaśniającego (9,38%). W dwóch sprawach postępowanie dowodowe ograniczono do przesłuchania jedynie pokrzywdzonego (6,25%). W dwóch postępowaniach przesłuchano przed sądem pokrzywdzonych oraz świadków zdarzenia (6,25%). W jednej sprawie przesłuchano pokrzywdzoną oraz dokonano odtworzenia materiału filmowego, na którym widać sprawców w momencie popełniania czynu będącego przedmiotem postępowania (3,13%). Również w jednej sprawie postępowanie dowodowe ograniczono do zapoznania się z treścią opinii

biegłego psychiatry na okoliczność poczytalności obwinionego w momencie zdarzenia (3,13%). W ostatniej ze spraw przed sądem odczytano protokoły przesłuchań świadków z postępowania wyjaśniającego, utworzono zapis monitoringu oraz zapoznano się z wnioskami z opinii biegłego psychiatry powołanego na okoliczność poczytalności sprawcy w czasie popełnionego czynu (3,13%).

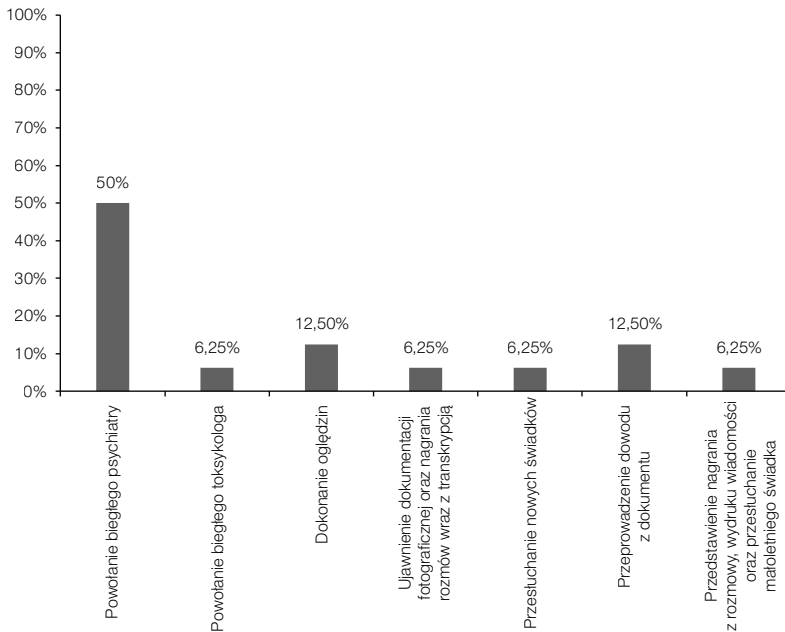

Rodzaj dowodu	Liczba spraw	Procent
Przesłuchanie jedynie obwinionego	3	9,38%
Przesłuchanie jedynie pokrzywdzonego	2	6,25%
Przesłuchanie pokrzywdzonego i dokonanie innych czynności	1	3,13%
Ujawnienie materiałów z akt postępowania wyjaśniającego	3	9,38%
Przesłuchanie obwinionego oraz świadków	8	25%
Przesłuchanie obwinionego, świadków oraz dokonanie innych czynności	7	21,88%
Przesłuchanie obwinionego, świadków oraz powołanie biegłego psychiatry	4	12,50%
Przesłuchanie pokrzywdzonego oraz świadków	2	6,25%
Powołanie jedynie biegłego psychiatry	1	3,13%
Powołanie biegłego psychiatry oraz dokonanie innych czynności	1	3,13%
Razem	32	100%

Wykres i tabela 94. Rodzaje dowodów przeprowadzonych w postępowaniu jurydykcyjnym

W przypadku 16 spraw przed sądem przeprowadzono nowe dowody, których nie przedstawiono w postępowaniu wyjaśniającym (50%). W 8 z tych postępowań powołano biegłego psychiatrę celem ocenienia okoliczności związanych z poczytalnością obwinionego w momencie popełnienia zarzucanego czynu (50%). W 1 przypadku powołano biegłego toksykologa celem określenia, czy dokonano uszkodzenia rzeczy (krzaków) poprzez użycie chemicznej trucizny (6,25%). W 2 przypadkach dokonano czynności oględzin, przy czym w jednej sprawie były to oględziny rzeczy, zaś w drugiej miejsca zdarzenia (12,50%). W 1 sprawie przesłuchano świadków, którzy nie pojawili się wcześniej na etapie postępowania wyjaśniającego (6,25%). W 2 sprawach przed sądem przedstawiono dodatkową dokumentację fotograficzną oraz dowód z dokumentów, w tym wydruk z księgi wieczystej (12,50%). W kolejnej sprawie przed sądem ujawniono dokumentację fotograficzną oraz nagrania rozmów wraz z transkrypcją (6,25%). W ostatniej ze spraw przed sądem w toku postępowania jurysdykcyjnego przedstawiono nagranie audio rozmowy zapisane na nośniku CD, wydruk wiadomości tekstowych z komunikatora internetowego oraz przesłuchano w charakterze świadka 9-letnie dziecko obwinionego oraz pokrzywdzonej (6,25%). Zaangażowanie małoletniego świadka w postępowanie jest niewątpliwie kontrowersyjne, tym bardziej w świetle wyłaniającego się z całości materiałów zgromadzonych w toku postępowania obrazu konfliktu istniejącego pomiędzy obwinionym i pokrzywdzoną, będących rozwiedzionym małżeństwem.

Rodzaj dowodu	Liczba spraw	Procent
Powołanie biegłego psychiatry	8	50%
Powołanie biegłego toksykologa	1	6,25%
Dokonanie oględzin	2	12,50%
Ujawnienie dokumentacji fotograficznej oraz nagrania rozmów wraz z transkrypcją	1	6,25%
Przesłuchanie nowych świadków	1	6,25%
Przeprowadzenie dowodu z dokumentu	2	12,50%
Przedstawienie nagrania z rozmowy, wydruku wiadomości oraz przesłuchanie małoletniego świadka	1	6,25%
Razem	16	100%

Wykres i tabela 95. Dowody przeprowadzone jedynie w postępowaniu jurysdykcyjnym

Dokonując podsumowania niniejszej części badań, w pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że stosunkowo częstym zjawiskiem w analizowanych sprawach było powoływanie biegłego psychiatry w celu zbadania poczytalności obwinionego oraz jego zdolności do samodzielnego prowadzenia obrony w toczącym się postępowaniu dopiero na etapie postępowania jurysdykcyjnego. W 9 przypadkach, w których z analizy całości

akt sprawy można było powziąć wątpliwości co do zdrowia psychicznego sprawców, tylko w 1 przypadku (11,11%) okoliczności te zostały ujawnione na etapie postępowania jurysdykcyjnego, zaś w pozostałych przypadkach jawiły się już z materiałów zgromadzonych w toku postępowania wyjaśniającego. W tylko jednym przypadku organy ścigania wystąpiły do prokuratury celem powołania biegłego psychiatry już na etapie postępowania jurysdykcyjnego (11,11%). Szczególnie znamionym był przypadek obwinionego, który dokonał zniszczenia mienia w pokoju zatrzymań, po czym przewieziony został na oddział psychiatryczny. Policja w czasie przebywania sprawcy na oddziale wszczęła postępowanie w przedmiocie czynu z art. 124 § 1 k.w. i przeprowadziła całość postępowania wyjaśniającego, łącznie z przesłuchaniem sprawcy w charakterze osoby, co do której istnieją podstawy do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie, bez zwrócenia się do prokuratury celem powołania biegłego psychiatry na okoliczność oceny poczytalności oraz możliwości udziału sprawcy w postępowaniu wykroczeniowym.

Za niepokojącą należy uznać również powszechność zjawiska w postaci opierania wartości wyrządzonej szkody jedynie na deklaracjach złożonych przez pokrzywdzonego, co dotyczyło 80,36% spraw w badanej populacji. W sprawach tych sądy, w przypadku orzeczenia obowiązku naprawienia szkody, nie podważały kwot wskazanych przez pokrzywdzonych. Nadto w analizowanych aktach zdarzały się przypadki, w których pokrzywdzeni po braku weryfikacji deklarowanej przez nich wartości szkody na różnych etapach postępowania, „przypominali sobie” o dodatkowych kosztach powstałych na skutek zaistniałego wykroczenia. W jednej ze spraw, jeszcze na etapie postępowania wyjaśniającego, pokrzywdzony zgłaszał się na komendę wielokrotnie, za każdym razem wzbogacając swoje zeznania o nowe elementy. Podczas pierwszego przesłuchania jako poniesioną szkodę deklarował potarganie przez sprawcę podkoszulki, zaś podczas trzeciego twierdził już, że sprawca w trakcie zdarzenia musiał mu zerwać srebrny łańcuszek – przy czym fakt ten spostrzegł po 3 miesiącach od daty czynu. Policjant prowadzący sprawę zawarł ów brakujący łańcuszek we wniosku o ukaranie pomimo tego, że obwiniony w trakcie przesłuchania zaprzeczał jakoby zrywał jakąkolwiek biżuterię, brak też było świadków na ową okoliczność. W tym zakresie obwiniony został jednak uniewinniony od zarzutu. W innej ze spraw pokrzywdzony wyraził chęć wystąpienia

w charakterze oskarżyciela posiłkowego, złożył sprzeciw od wyroku nakazowego wydanego w oparciu o wnioski o ukaranie bez przeprowadzenia rozprawy i przed sądem stwierdził, bez przedstawienia jakiegokolwiek dowodu, że wartość uszkodzonego mienia wynosiła jednak kilkaset złotych więcej niż zeznał w postępowaniu wyjaśniającym. Ponieważ nowa kwota podana przez oskarżyciela posiłkowego wykroczyła poza próg kontrawencjonalizacji, pokrzywdzony po zaprotokołowanym pytaniu sądu stwierdził, że jednak wycenia wartość powstałej szkody na 500 złotych. Sąd w orzeczeniu orzekł wobec obwinionego obowiązek naprawienia szkody w wysokości podanej przez pokrzywdzonego.

Summary

This chapter presents the results of a study of court records relating to the application of Article 124 of the Polish Contravention Code (the contravention of destroying, damaging or rendering unusable an object). The research was carried out on a total sample of 112 cases from 12 courts in Poland. The research focused on the presentation and analysis of data relating to, inter alia, types of trial procedures used in the examined cases, impact made on a final judgment by an objection to a summary judgment, timelines and efficiency of proceedings, assessment of evidence proceedings or number of hearings held during an each analyzed case.

Keywords

contravention, destruction of an object, damage of an object, rendering unusable an object

Opracowanie jest rezultatem projektu badawczego *Nowy model prawa wykroczeń. Analiza teoretyczna, normatywna i empiryczna* finansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki w ramach grantu OPUS 14, nr 2017/27/B/HS5/02137

Nowy model prawa wykroczeń. Teoria, praktyka, przyszłość

Prezentowana monografia to kompleksowe spojrzenie na prawo wykroczeń w Polsce. Wypracowanie nowych założeń modelowych w zakresie prawa wykroczeń możliwe jest po wszechstronnej analizie jego miejsca w systemie prawa represyjnego oraz spojrzeniu na praktykę stosowania przepisów.

Autorzy analizują prawo wykroczeń z trzech perspektyw. Pierwsza to teoretyczne spojrzenie na prawo wykroczeń jako takie, aspekty normatywne prawa wykroczeń oraz istotne instytucje Kodeksu wykroczeń. Druga to prezentacja wyników badań aktowych dotyczących różnorodnych typów wykroczeń wraz z krytyczną analizą problemów, jakie rodzą w praktyce wymiaru sprawiedliwości. Trzecia to krytyczne spojrzenie na przyszłość prawa wykroczeń w aspekcie modelowym, w kontekście rozwoju nowych technologii, szczególnych przepisów wymagających aktualizacji oraz wykroczeń, które jawią się jako żywe skamieniałości.

Prawo, którego zadaniem jest kształtowanie rzeczywistości społecznej, musi brać pod uwagę aktualny stan stosunków społecznych, otoczenie kulturowe i cywilizacyjne norm prawnych, a także stan dyskusji naukowej o jakości tworzenia i stosowania prawa represyjnego w państwie praworządym. Przedstawione w książce rozważania, zgrupowane pod hasłami: *Teoria – Praktyka – Przyszłość*, wyznaczają kierunki i ramy nowego modelu prawa wykroczeń w Polsce.

sklep.kipk.pl

sklep@kipk.pl

Facebook: KIPKfundacja

Instagram: kipkPRESS

Krakowski
Instytut
Prawa
Karnego
Fundacja

ISBN EBOOK: 978-83-959655-9-3